

УДК 327(497+470)"20"
DOI: 10.5937/pr88-66262
Оригинални научни рад

Политичка ревија
2/2026.
Vol. 88
стр. 15-43

*Миле Анђелић**

Војна академија, Универзитет одбране, Београд

*Хатиџа Бериша***

Школа националне одбране, Универзитет одбране, Београд

УТИЦАЈ РУСКО-УКРАЈИНСКОГ СУКОБА НА ОДНОСЕ ЗЕМАЉА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА ПРЕМА РУСКОЈ ФЕДЕРАЦИЈИ

Сажетак

Проблематика рада је сагледавање руско-украјинског сукоба који представља један од најзначајнијих геополитичких догађаја савременог међународног поретка, са далекосежним последицама по глобалне и регионалне односе. И након више од четири године трајања сукоба који је у жижи интересовања светске јавности, исти представља инпут за распакивање глобалне геополитике. Као глобални проблем пољуљао је темеље светских хегемона, па се поставља питање у којој мери помера темеље земаља Западног Балкана, чије су државе недовршени пројекти након Хладног рата. Различити интереси земаља Западног Балкана и разлике у спољнополитичким приступима, продубљују политичка неслагања што утиче на њихову каузалност и регионалну стабилност. Рад дефинише у којој мери сукоб

* Имејл: milebandjelic@yahoo.com; ORCID: 0009-0000-7431-3307.

** Имејл: hatidza.berisa@mod.gov.rs; ORCID: 0000-0002-9432-5273.

мења њихове спољнополитичке ставове према Руској Федерацији, како се сукоб рефлектује на економије, политичке и безбедносне односе. Кроз историјско-компаративну методу се разматра степен традиционалних веза Руске Федерације са земљама Западног Балкана и њиховог отклона ради усклађивања спољне политике са политикама Европске уније и шире међународне заједнице, узимајући у обзир њихову тежњу ка европским интеграцијама. Циљ рада је да допринесе разумевању утицаја руско-украјинског сукоба на спољнополитичке односе земаља Западног Балкана према Руској Федерацији и бољем разумевању савремених спољнополитичких кретања у ширем међународном контексту.

Кључне речи: руско-украјински сукоб, Западни Балкан, Руска Федерација, Европска унија, спољна политика, геополитички утицај

УВОД

Савремени међународни односи обележени су динамичним и често непредвидивим променама које проистичу из сложених геополитичких процеса. Један од најзначајнијих догађаја који је у великој мери оставио траг на преобликовање глобалних политичких и безбедносних односа јесте руско-украјински сукоб. Његове последице превазилазе оквири регионалног конфликта и рефлектују се на међународни систем у целини, укључујући и земље Западног Балкана. Западни Балкан представља геополитички осетљив регион у којем се укрштају интереси великих сила. Руска Федерација традиционално има значајан политички, економски и културни утицај у појединим земљама овог региона, што додатно компликује њихов спољнополитички положај. Руско-украјински сукоб отворио је низ питања о

спољнополитичкој оријентацији и дипломатским односима земаља Западног Балкана према Руској Федерацији. Проблем истраживања лежи у разумевању како сукоб утиче на равнотежу између историјских, културних и економских веза земаља Западног Балкана са Руском Федерацијом и њиховој тежњи ка интеграцији у Европску унију и НАТО. Поставља се питање како сукоб утиче на равнотежу између традиционалних веза са Руском Федерацијом и савремених евроатлантских политика којима земље Западног Балкана желе да приступе. Посебна пажња посвећена је анализи политичких ставова, дипломатских активности, економских и енергетских веза, као и безбедносних сарадњи које су произашле из новонасталих међународних околности.

Кроз истраживање ће се сагледати новонастале промене у односима земаља Западног Балкана према Руској Федерацији, условљених руско-украјинским сукобом, са фокусом на спољнополитичке одлуке, дипломатске активности, економске везе и безбедносне аспекте сарадње у савременом међународном контексту. До одговора на истраживачко питање у којој мери је руско-украјински сукоб утицао на редефинисање односа земаља Западног Балкана према Руској Федерацији и које су промене у спољнополитичком понашању детерминисале њихов процес евроатлантских интеграција, доћи ће се помоћу анализе релевантне научне литературе, изјава државних званичника и историјско-компаративне, као и других опште научних метода.

Теоријско-методолошки оквир за разумевање сложености спољнополитичког позиционирања земаља Западног Балкана након избијања руско-украјинског сукоба захтева чврсто научно утемељење. Овај рад се примарно ослања на поставке политичког реализма (структурног реализма или неореализма) у теорији међународних односа, чији су главни представници Ханс Моргентау (*Hans Morgenthau*) и Кенет Волц (*Kenneth Waltz*).

Према реалистичкој парадигми, међународни систем је анархичан, а државе делују као рационални актери вођени сопственим националним интересима, тежњом за безбедношћу и очувањем моћи. Избијање сукоба у Украјини радикално је трансформисало безбедносну архитектуру Европе, претварајући простор Западног Балкана у арену интензивног геополитичког надметања између великих сила – Европске уније и САД са једне стране, и Руске Федерације са друге стране. Сходно томе, у раду се анализира како државе региона (као мали системски актери) прилагођавају своју спољну политику под притиском силе условљавања са Запада и традиционалног енергетског и дипломатског утицаја са Истока. Спољнополитички маневри држава, а посебно балансирање Републике Србије, посматрају се кроз реалистички концепт „политике моћи” (*power politics*) и заштите виталних националних интереса у условима глобалне поларизације.

С обзиром на комплексне идентитетске везе у региону, рад делимично уважава и поставке конструктивизма, који указује да на спољну политику, осим голих материјалних интереса, утичу и нематеријални фактори попут историјских наратива, културне блискости и заједничке перцепције вредности. Ово је кључно за разумевање отпорности руског утицаја у јавном мњењу појединих балканских друштава.

Методолошки приступ у раду заснован је на комбинацији неколико комплементарних научних метода. То су квалитативна анализа садржаја – примењена је на званичне спољнополитичке документе, декларације, стратегије националне безбедности, извештаје Европске комисије, као и на званичне изјаве највиших државних званичника анализираних земаља изнетих у периоду од 2022. до прве половине 2026. године; историјско-компаративни метод – коришћен је за праћење генезе односа балканских држава према Москви, као и за упоређивање различитих модела одговора (од потпуног усклађивања са санкцијама ЕУ у случају Црне Горе, Албаније и Северне Македоније, преко

унутрашње институционалне парализе у Босни и Херцеговини, до активног одбијања увођења рестриктивних мера у случају Србије); дескриптивна статистичка анализа секундарних података – употребљена је за анализу емпиријских података из релевантних међународних и домаћих истраживања јавног мњења, попут агенције Галуп (*Gallup*), како би се утврдио степен (ди)сонанце између званичних државних политика и стварног расположења грађана према актерима сукоба.

ЗАПАДНИ БАЛКАН

Сам термин Западни Балкан постао је синоним за регион у транзицији, односно за земље које су оптерећене процесом евроатлантских интеграција и уласком у Европску унију. Стратешки циљ земаља Западног Балкана јесте улазак у Европску унију. Рељић наводи да је Западни Балкан језичка, вештачка творевина бирократа Европске уније, која означава простор бивше Југославије, без Словеније, али са Албанијом (Reljić 2009, 5). Израз Западни Балкан први су пут употребиле земље Западне Европе 1998. године, покушавајући да редефинишу свој однос према земљама југоисточне Европе које нису чланице Европске уније (Ђукановић 2020, 27). Многи аутори Западни Балкан деле на Албанију и бивше републике Југославије из којих искључују Словенију и Хрватску након уласка у Европску унију 2013. године. У периоду од свог постанка термин Западни Балкан је претрпео неколико промена. Све чешће, савременици међународних односа овај термин користе за Србију, Албанију, Босну и Херцеговину, Црну Гору и Северну Македонију и један ентитет Косово*, који аутори у раду сагледавају као саставни и неодвојиви део Републике Србије, што недвосмислено дефинише Савет Безбедности, Резолуцијом 1244. Настао као политичка одредница, термин Западни Балкан је ушао у свакодневну употребу и користи се у медијима и научној јавности.

Избијање руско-украјинског сукоба отворило је бројна питања у вези са спољнополитичким опредељењима земаља

Западног Балкана, посебно у погледу увођења санкција Руској Федерацији ради усклађивања са заједничком спољном и безбедносном политиком Европске уније. Ове околности намећу потребу за систематским и аналитичким сагледавањем промена у односима између земаља Западног Балкана и Руске Федерације. Сврставање уз различите савезе и утицај спољних фактора на спољнополитичке одлуке релативно малих земаља видно су утицали на њихове националне интересе. Због тога су ове државе често онемогућене да доносе потпуно самосталне одлуке, те су присиљене на балансирање између Истока и Запада у покушају да очувају сопствене националне интересе. У наставку рада, овај феномен ће бити сагледан из угла утицаја Европске уније и НАТО-а на земље Западног Балкана, као и кроз анализу њиховог отклона од Руске Федерације или приближавања њој.

Приликом анализе спољних политика земаља Западног Балкана према руско-украјинском сукобу, односно њиховог односа према Руској Федерацији, овом питању се може приступити из три аспекта. Први обухвата државе које су приступиле НАТО-у и у потпуности теже европским интеграцијама; други се односи на земљу која балансира између Истока и Запада; док трећи аспект анализира државу са заробљеном спољном политиком, условљеном унутрашњим неслагањима и дијаметрално супротним погледима на актере у поменутом сукобу.

У теоријском смислу, анализа спољнополитичког позиционирања држава Западног Балкана након избијања руско-украјинског сукоба ослања се на постулате неореализма у међународним односима (Кенет Волц), са посебним фокусом на концепт ограђивања (*hedging*). Док мале државе у условима структуралне системске поларизације најчешће бирају између сврставања уз хегемона (*alignment*) или балансирања (*balancing*), поједине државе Западног Балкана (примарно Србија и Босна и Херцеговина) примењују мешовите стратегије. Оне покушавају да минимизирају геополитичке ризике одржавањем економских и енергетских веза са Руском

Федерацијом, док истовремено формално теже европским интеграцијама. Са друге стране, конструктивистички приступ успешно објашњава улогу идентитетских наратива и историјских веза (присутних код дела становништва у Србији и Републици Српској), који делују као снажна домаћа детерминанта спољне политике и ограничавају простор за потпуно усклађивање са рестриктивним мерама Запада.

ИНТЕГРАЦИЈЕ И КОЛЕКТИВНИ СТАВ ПРЕМА РУСКОЈ ФЕДЕРАЦИЈИ

Према Хенрију Кисинџеру (*Henry Kissinger*), међународни поредак у 21. веку биће обележен наизглед противречним појавама: „фрагментацијом с једне, и јачањем глобализацијских процеса с друге стране” (Kisindžer 1999, 10). У том контексту, а у светлу комплексног сукоба између Руске Федерације и Украјине, јасан отклон Црне Горе, Северне Македоније и Албаније од званичне Москве не представља одлуку која је примарно проистекла из њихових изворних националних интереса или самосталних спољнополитичких стратегија. Реч је, заправо, о блоковском сврставању и прилагођавању геополитичким векторима водећих западних сила. Узимајући у обзир њихово релативно скорашње чланство у НАТО савезу, као и континуиране тежње ка пуноправном чланству у Европској унији, ова сужена могућност вођења аутономне спољне почетне позиције директно детерминише њихове тренутне односе и рестриктивне ставове према Руској Федерацији.

За разлику од Албаније и Северне Македоније, анализа савремене црногорске спољне политике и њеног односа према руско-украјинском сукобу захтева конструктивистички осврт на историјски контекст и традиционалне везе са Русијом. Почев од епохе династије Петровић, руска дипломатска и финансијска потпора посебно изражена приликом дефинисања граница и међународног признања Књажевине Црне Горе на Берлинском конгресу 1878. године поставила

је темеље за дугорочно савезништво. Ова заједничка спољнополитичка оријентација примарно се базирала на верској и словенској блискости, при чему је Руска Империја често перципирана као покровитељ и заштитник црногорске државности. Управо из тих разлога, Књажевина Црна Гора је током Руско-јапанског рата 1904. године симболично објавила рат Јапану. Историографија посебно истиче примере црногорских официра у руској војсци у Манџурији, међу којима је најпознатији капетан Александар Лексо Саичић, одликован Орденом Свете Ане након двобоја са јапанским ратником. Ови снажни идентитетски и историјски наративи, везани за словенски и српски етнички контекст у Црној Гори, дуго су функционисали као примарни спољнополитички оријентир према Москви, што и данас чини важну домаћу детерминанту у разумевању подела унутар црногорског јавног мњења.

Након стицања црногорске независности 2006. године, коју је дипломатски подржала и Руска Федерација, долази до снажног прилива руског капитала, што је наизглед продубило традиционалне односе ове две земље. Међутим, убрзо наступа нагли заокрет, те је Влада Црне Горе усвојила документ под називом *Спољнополитички приоритети Црне Горе*, којим је јасно трасиран курс ка чланству у Европској унији и НАТО-у (Vasić 2013). Овим документом су односи са Сједињеним Америчким Државама дефинисани као стратешки важни, док се истовремено указивало на значај и тежњу ка јачању веза са Руском Федерацијом. Ипак, недвосмислено опредељење званичне Подгорице за приступање НАТО-у убрзо је постало кључна тачка спорења са Москвом, која је покушала да изврши утицај на унутар-политичке процесе у земљи, што је иницирало постепено удаљавање двеју држава. Већ од 2007. године, црногорско руководство се примарно фокусира на евроатлантске интеграције, напуштајући дотадашњу проруску реторику. Према речима Мила Ђукановића, владајућа елита је тада ушла у завршну фазу спровођења евроатлантског концепта, за који истиче да се у званичној

политици баштини још од политичког преокрета 1997. године (Ђукановић 2019b, 121-137).

У периоду до анексије Крима односи између ове две земље постају озбиљно нарушени. Криза кулминира придруживањем Црне Горе санкцијама Европске уније Руској Федерацији, а након 2016. године са црногорске стране стижу и осуде на рачун Руске Федерације због мешања у унутрашња питања и вођења хибридног рата. Упркос дубоким унутрашњим поделама у друштву, тадашња владајућа структура остварује свој стратешки циљ и Црна Гора 2017. године формално приступа НАТО-у. Овај моменат представља институционалну прекретницу у процесу потискивања руског утицаја са простора Балкана. Након ескалације сукоба у Украјини 2022. године, спољна политика Црне Горе у потпуности се ускладила са политиком Европске уније и земаља НАТО на челу са водећом светском силом, Сједињеним Америчким Државама. Црна Гора је оштро осудила агресију Руске Федерације на Украјину (*Radio Slobodna Evropa* 2022) и придружила се свим санкцијама Европске уније. Њена помоћ у наоружању и опреми Украјини (*Politika* 2023) свела је билатералне односе са Руском Федерацијом на историјски најнижи ниво, након чега је Москва званично уврстила Црну Гору на списак непријатељских држава (Spasojević 2024). Према Кусовцу, савремена Русија се руководи сопственим спољнополитичким приоритетима и суочава са комплексним унутрашњим изазовима; стога се њен актуелни однос према Црној Гори више не може поистовећивати са покровитељским ставом из минулих векова, када су геостратешке околности биле потпуно другачије (Kusovac 2014). На основу свега наведеног, може се констатовати да је руско-украјински сукоб довео до додатног погоршања односа између Подгорице и Москве, чиме је потврђена дефинитивна спољнополитичка оријентација Црне Горе ка евроатлантским интеграцијама и њеном потпуном усклађивању са рестриктивним мерама Европске уније и НАТО-а. Овакав спољнополитички курс наишао је на отворену подршку Брисела, који

континуирано позитивно оцењује напредак Црне Горе на путу ка пуноправном чланству у ЕУ (Spasojević 2024). Ипак, овај јасно дефинисани правац представља званичан став политичких елита, док укупна друштвена стварност рефлектује другачију димензију. Значајан део јавног мњења и даље остаје наклоњен традиционалним и историјским везама са Руском Федерацијом, што ствара изражен дисонантни тон између државне политике и друштвених расположења, продубљујући унутрашње политичке поделе у земљи.

За разлику од Србије, ове три државе су у периоду од 2024. до 2026. године задржале стопроцентну стопу усклађености са заједничком спољном и безбедносном политиком Европске уније. Званичници у Подгорици, Скопљу и Тирани континуирано наглашавају да потпуно праћење рестриктивних мера ЕУ, укључујући замрзавање руске имовине и затварање ваздушног простора за руске летелице, представља њихову цивилизацијску и стратешку обавезу. Извршна власт у Црној Гори је током 2025. и почетком 2026. године интензивно користила статус „предводника у евроинтеграцијама” као кључни аргумент у преговорима са Бриселом, настојећи да кроз потпуну спољнополитичку кохерентност убрза процес затварања преговарачких поглавља (Kochenov, Basheska 2025).

Када се сагледавају односи између Албаније и Руске Федерације, може се рећи да су интензивнији контакти започели након Другог светског рата, током комунистичког периода, а посебно у ери блиске сарадње између Енвера Хоџе и Јосифа Стаљина, која је касније настављена са Никитом Хрушчовом. Билатерални односи су били на веома високом нивоу све до 1961. године, када долази до дубоког идеолошког и политичког раскола између двеју званичних политика. У наредном периоду, па све до завршетка Хладног рата, односи су остали замрзнути или на минималном техничком нивоу, без значајнијег уплива или међусобног мешања у унутрашња питања. Након пада комунизма, албанске власти доносе стратешку одлуку да своје спољнополитичке односе примарно

учврсте са Сједињеним Америчким Државама, што постаје приоритет у свим сферама друштва, са јасним акцентом на евроатлантске интеграције. У том постхладноратовском периоду, односи са Руском Федерацијом формално су нормализовани и задржани на задовољавајућем нивоу, уз одређено присуство руских инвестиција и економског утицаја на албанском тржишту (Ђукановић 2020, 114). Куповина некретнина од стране руских држављана имала је ограничен, али видљив економски утицај, који ипак није значајније детерминисао спољнополитичке односе између Албаније и Руске Федерације. Док је за Тирану то представљало прилив инвестиција и краткорочну економску прилику, за званичну Москву присуство њених грађана на албанском приморју није имало дубљи стратешки значај. Протоком времена, овај маргинални економски утицај додатно је ослабио, паралелно са дефинитивним окретањем Албаније прозападној оријентацији. Улазак Албаније у НАТО 2009. године трасирао је њен чврст курс ка евроатлантским интеграцијама, што је одражавало и консензус унутар домаћег јавног мњења. Спољна политика Тиране према Руској Федерацији постала је готово у потпуности зависна од обавеза које проистичу из чланства у Северноатлантској алијанси. Сходно томе, након анексије Крима 2014. године, албанска осуда потеза Москве уследила је као директан резултат усклађивања са рестриктивним мерама Европске уније и НАТО-а. Тирана је тада поштрила контроле и политички се удаљила од Руске Федерације, што је довело до поларизације односа, минималне билатералне сарадње и увођења реципрочних мера са руске стране. Ескалација руско-украјинског сукоба дефинитивно је учврстила албанску позицију у погледу оштре осуде руске војне акције. Уважавајући историјски контекст, руски утицај на овом делу Западног Балкана никада није био праћен великим претензијама или геополитичким интересовањем. Потпуним дистанцирањем од ставова Москве и демонстрирањем стопроцентне усклађености са заједничком спољном и безбедносном политиком Запада,

Албанија је потврдила да историјски наративи или економски фактори Москве немају никакву тежину у креирању њених савремених спољнополитичких стратегија.

Након стицања независности 1991. године и успешног избегавања ширег ратног сукоба током етничке кризе 2001. године, Северна Македонија је своју спољну политику чврсто усмерила ка евроатлантским интеграцијама, пратећи спољнополитички курс земаља Централне и Источне Европе (Јазкова 2007, 20). Ескалација међуетничких тензија са албанским становништвом на територији Северне Македоније отворила је простор за директно посредовање Европске уније и НАТО-а, који су одиграли кључну улогу у деескалацији сукоба, окончаног потписивањем Охридског оквирног споразума 2001. године. Потписивањем Америчко-јадранске повеље 2003. године, званично Скопље отпочиње интензивно вођење политике усмерене ка евроатлантским интеграцијама, уз истовремено задржавање стабилног нивоа билатералних односа са Руском Федерацијом. Према Ђукановићу, након дефинисања стратешких циљева и приоритета 2009. године, Северна Македонија је примарни фокус ставила на изградњу снажних партнерстава са Европском унијом и Сједињеним Америчким Државама. Ипак, односи са Руском Федерацијом тада нису маргинализовани, већ су и даље третирани као значајан сегмент у контексту билатералне сарадње.

Континуитет ове политике и недвосмислена тежња земље ка приступању Европској унији и НАТО-у додатно су потврђени и у стратешком документу *Циљеви и приоритети* из 2015. године (Ђукановић 2020, 114). У том периоду био је видан политички и економски утицај Руске Федерације на Северну Македонију, што је у одређеној мери погодновало тадашњој владајућој елити. Попут осталих друштава на Западном Балкану, и македонско је дубоко подељено између прозападне и проруске оријентације. Сходно томе, тадашња власт се након анексије Крима 2014. године није придружила колективној осуди и увођењу санкција Москви. Такав курс македонске спољне политике наишао је на оштре критике

западних центара моћи, што је појачало дипломатски притисак САД и Европске уније и убрзало политичку кризу која је кулминирала бурном променом власти 2017. године. На чело државе тада долази политичка гарнитура која као свој примарни циљ поставља убрзање евроатлантских интеграција. Као след тих догађаја, уз посредовање западног фактора, 2018. године долази до потписивања Преспанског споразума, који је уклонио вишедеценијски спор са Грчком и послужио као директан увод у пуноправно чланство Северне Македоније у Северноатлантском савезу 2020. године.

Услед потпуног усклађивања спољне политике са заједничком спољном и безбедносном политиком Европске уније, билатерални односи између Скопља и Москве сведени су на технички минимум. Промене владајућих структура током наредних година укључујући и политичке заокрете у периоду од 2024. до 2026. године нису нарушиле овај курс, те је континуитет оштре осуде руске војне акције у Украјини у потпуности задржан. У оквиру својих обавеза као чланица НАТО-а, Северна Македонија је ангажовала сопствене оружане снаге у оквиру борбених група Алијансе у Летонији, Румунији и Бугарској, и упутила значајну материјалну помоћ Украјини кроз донацију тенкова Т-72 и друге војне опреме, што је наишло на оштру реакцију Кремља. Овакав развој догађаја иницирао је дубоко захваљење односа и увођење реципрочних мера са руске стране, иако је православни део македонског становништва и даље видно подељен у погледу перцепције Руске Федерације. На основу изложеног, видљиво је да се Северна Македонија, као чланица НАТО-а и држава кандидат за чланство у ЕУ, у потпуности усагласила са међународним рестриктивним мерама против Руске Федерације, чиме је дефинитивно потврђен њен стратешки спољнополитички правац насупрот традиционалним везама са Москвом.

Анализирајући поменуте државе и њихову усмереност ка евроатлантским интеграцијама, евидентно је да доношење кључних спољнополитичких одлука није примарно резултат

аутономне воље домаћих актера, а још мање консензуса унутар јавног мњења, са изузетком Албаније где постоји изражен склад између ставова грађана и званичне спољне политике. Кључни политички, економски и безбедносни императиви долазе из спољног окружења и остављају веома мало простора за алтернативне стратешке изборе. Због структурне зависности од интеграционих процеса и међународне подршке, може се закључити да се спољнополитички потези ових земаља знатно чешће прилагођавају захтевима водећих западних сила и колективних савеза, него изворно дефинисаним националним интересима.

Табела 1. Усклађеност са ЗСБП ЕУ и статус преговора

Држава	Степен усклађености са ЗСБП ЕУ	Статус санкција према Руској Федерацији	Статус преговора са ЕУ
Србија	Низак (око 45–50%)	Одбија увођење било каквог пакета санкција	Преговори у застоју (отворена 22 поглавља)
Црна Гора	100% усклађеност	Увела све пакете санкција ЕУ	Предводник у преговорима (сва поглавља отворена)
Босна и Херцеговина	Формално декларативна (нестабилна)	Формално се придружила неким одлукама, али се не примењују због вета	Статус кандидата одобрен (условно отварање преговора)

Албанија	100% усклађеност	Увела све пакете санкција ЕУ	Отворени преговори
Северна Македонија	100% усклађеност	Увела све пакете санкција ЕУ	Отворени преговори

Извор: European Commission 2025.

Истраживања јавног мнења указују на дубок парадокс на Западном Балкану – политичка одлука о усклађивању са ЕУ често не одражава расположење грађана. Према подацима агенције Галуп, у државама попут Црне Горе и Северне Македоније, упркос томе што су њихове владе 100% усклађене са спољном политиком Брисела, значајан део становништва и даље показује културолошку и емотивну наклоност према руској страни (Gallup 2026). Анализе Валдај клуба (Valdai Club 2026)¹ такође потврђују границе западне „меке моћи“ (*soft power*) на Балкану, наглашавајући да историјски наративи и перцепција Русије као традиционалног заштитника и даље опстају, што ствара унутрашње политичке тензије у овим земљама кандидатима.

БАЛАНСИРАЊЕ ИЗМЕЂУ ИСТОКА И ЗАПАДА

Историја српског народа и развој модерне српске државе вековима су обликовани сукобима великих сила, које су геополитички делиле свет на Исток и Запад. Бројни теоретичари указују на специфичну важност српске територије, описујући је као државу „на средини пута”, која је континуирано трпела последице глобалних политичких и идеолошких надметања. Према Џозефу Нају (*Joseph Nye*),

¹ Валдајски клуб (Valdai Discussion Club) је утицајни руски аналитички центар који се бави глобалном политиком, економијом и геостратешким односима.

концепт равнотеже снага блиско је повезан са структуром војно-политичких савеза. Управо у таквим структуралним околностима, у периоду који је претходио избијању Првог светског рата (Zorić 2014), Србија је преузела геополитичко вођство међу балканским државама (Naj 2006, 103–109). С почетка, утицај великих сила на интеграционе процесе на овом простору неретко је спајао супротстављене политичке концепте, да би касније управо ти спољни фактори иницирали дезинтеграцију наметнутих државних творевина и покретали сукобе. У том контексту, верске, идеолошке и традиционалне везе са руским народом представљају неодвојив део српске историјске и политичке вертикале. Насупрот томе, посматрано кроз прагматичну и антиидеолошку призму, значајна америчка финансијска и материјална помоћ након Другог светског рата (попут програма Труманове доктрине) видно је поспешила и убрзала тадашње економске и војне процесе у социјалистичкој Југославији. Према Степићу, након пада Берлинског зида, геополитички тектонски поремећаји настављају да снажно потресају међународни поредак и у првим деценијама XXI века, при чему се тај талас деструкције и нестабилности првобитно рефлектовао управо кроз крвави распад СФРЈ (Stepić 2016, 611).

Након политичких промена 2000. године, званични Београд своју спољнополитичку агенду примарно усмерава ка европским интеграцијама, економској транзицији и обнови међународних сарадњи. С обзиром на то да је Србија окружена државама које су постепено постајале чланице НАТО-а, чиме је геополитички одвојена од директног руског утицаја, улога званичне Москве у овом делу Балкана током прве деценије XXI века претрпела је значајан пад, пре свега због губитка стратешких политичких партнера у региону (Reljić 2009, 10). Иако је Србија приступила програму Партнерство за мир, то није довело до дубљег усклађивања са државама чланицама НАТО-а. Насупрот томе, комплексност косметског питања и интернационализација овог проблема навели су званичну политичку елиту у Београду на постепено приближавање и

јачање веза са Руском Федерацијом. Од момента усвајања Резолуције о заштити суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Републике Србије 2007. године, у земљи је забележено више промена скупштинских сазива, реконструкција и смена влада, као и промена на месту председника Републике (Živanović i Radojević 2024). Ипак, све владајуће структуре у Београду укључујући и званични државни курс у актуелном периоду до 2026. године задржале су потпуни континуитет и истоветан однос према концепту војне неутралности (Blagojević 2022, 394). У том контексту, усвајањем Резолуције Народне скупштине о заштити суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Републике Србије 2007. године², посебном одредбом ове уредбе званично је проглашена војна неутралност земље у односу на постојеће војне савезе (Kajtez i Starčević 2023).

Овако дефинисана неутралност наметнула је бројне изазове, што је убрзо довело до обликовања концепта „четири стуба спољне политике”, који је примарни фокус ставио на балансирање између Европске уније, Руске Федерације, Сједињених Америчких Држава и Народне Републике Кине (Petrović i Đukanović 2012, 183–227). Оваква диверзификација спољне политике имала је, између осталог, за циљ очување Косова и Метохије у саставу Републике Србије, имајући у виду да су Руска Федерација и Народна Република Кина сталне чланице Савета безбедности Уједињених нација које не признају једнострано проглашену независност Косова (Jutronić 2020). Део научне јавности сматра да се, у зависности од динамике међународних збивања, значај и распоред ових стубова неретко мењао. Сходно томе, поједини геополитички правци наглашавани су као приоритетни у складу са тренутном међународном политичком ситуацијом

² Чланом 6. је дефинисано да: „због укупне улоге НАТО-а, од противправног бомбардовања Србије без одлуке СБ до Анекса 11 одбаченог Ахтисаријевог плана, у коме се одређује да је НАТО „коначан орган” власти у „независном Косову”, Народна скупштина доноси одлуку о проглашавању војне неутралности Републике Србије” (Vasić 2013).

и ужим националним интересима Београда (Ђукановић 2020, 127). Умешност вођења мултивекторске спољне политике Србије није зависила искључиво од унутрашњих политичких одлука српског руководства, већ је брзина глобалних дешавања у великој мери детерминисала могућности за успешно балансирање између великих сила. Руско-украјински сукоб потиснуо је Србију у изразито неповољан геополитички положај, будући да њено одбијање да се усклади са заједничком спољном и безбедносном политиком Европске уније успорава њен европски пут (Pop Lazić 2025). Ипак, редефинишући своје националне интересе, Београд је остао при чврстом ставу према Руској Федерацији, која представља кључног заштитника у очувању територијалног интегритета Србије по питању Косова и Метохије у Савету безбедности УН. Тежећи да потврди своју војну неутралност и доследно поштовање међународног права, Србија је подржала резолуције Уједињених нација којима се осуђује руска војна акција и јавно заузела став да неће признати анексију украјинских територија.

Са друге стране, неувођење санкција Москви довело је до ниске стопе усклађености са Заједничком спољном и безбедносном политиком Европске уније, што представља значајну препреку динамици европских интеграција као стратешког циља земље. Насупрот захтевима ЕУ, сарадња са Руском Федерацијом остаје витална за Србију, како због дипломатске подршке у вези са Косовом и Метохијом, тако и због изражене енергетске зависности од увоза руског природног гаса. Овај расцеп између традиционалних и историјских веза са Руском Федерацијом и стратешке тежње ка ЕУ позиционирао је Србију у изузетно комплексну ситуацију.

Наведени оквир верно осликава сложено дипломатско маневрисање Београда. Србија је током 2024. године јасно манифестовала овај двоструки приступ кроз потписивање заједничких декларација на Самиту Украјина – Југоисточна Европа у Тирани (фебруар 2024) и Самиту у Дубровнику

(октобар 2024). Овим документима Србија је осудила руску војну инвазију и недвосмислено подржала територијални интегритет Украјине. Међутим, председник Александар Вучић је консеквентно истицао да Србија то чини из принципијелних разлога ради заштите сопственог суверенитета и права на Косово и Метохију, али да се неће придружити економским санкцијама против званичне Москве. Овакав геополитички курс остао је на снази и средином 2026. године, када је Београд категорички демантовао спекулације о увођењу визног режима за држављане Руске Федерације, уз поруку председника Вучића да таква одлука неће бити донета, нити се о њој уопште размишља (*BBC* 2024). Или, према аналитичким извештајима ISAC фонда, Србија је у другој половини 2025. године спровела праксу „селективног и ретроактивног усклађивања” са мање осетљивим декларацијама Брисела како би подигла укупну стопу усклађености са ЗСБП на 67% пред објављивање годишњег извештаја Европске комисије. Ипак, Београд је константно избегавао све рестриктивне мере ЕУ које су директно усмерене на руски војни, економски или енергетски сектор (ISAC fond 2026).

ДРЖАВА ЗАРОБЉЕНЕ УНУТРАШЊЕ И СПОЉНЕ ПОЛИТИКЕ

Ратови представљају најтеже друштвене појаве које генеришу дубоке губитке у свим сферама заједнице. Грађански сукоби, који су у својој суштини мотивисани етнонационалним наративима и прожети верским симболима, често прерастају оквире саме религије; стога, чак и након формалног закључења мира, изостаје заједнички именитељ између сукобљених страна. Оличење оваквог структуралног проблема представља Босна и Херцеговина, у којој ни након потписивања Дејтонског мировног споразума 1995. године није успостављен консензус три конститутивна народа о заједничком правцу унутрашње и спољне политике.

У контексту анализе политичких односа између Руске Федерације и Босне и Херцеговине, фокус рада биће искључиво на постдејтонском периоду, имајући у виду да Босна и Херцеговина у претходним епохама није имала аутономну спољнополитичку субјективност. Ипак, руски фактор је у ранијој историји континуирано пројектовао свој утицај на овим просторима, примарно кроз заједнички православни идентитет, црквене везе и шири словенски културни простор. Након Дејтонског споразума, међународни актери који су модерирали мировни процес усмерили су Босну и Херцеговину ка евроатлантским интеграцијама, због чега је држава 2006. године формално приступила програму Партнерство за мир. Овај заједнички курс спољне политике наизглед је потврђен и каснијим усвајањем Стратегије спољне политике Босне и Херцеговине за период од 2018. до 2023. године.

Иако је Устав Босне и Херцеговине јасно дефинисао институционалне механизме креирања спољне политике, политички представници три конститутивна народа дијаметрално супротно посматрају међународне односе, што се најбоље рефлектује управо кроз призму руско-украјинског сукоба. Комплексности државног уређења, заснованог на два ентитета и трочланом Председништву, довеле су до парадоксалне ситуације. Након ескалације кризе у Украјини, представници бошњачке и хрватске политичке елите формално су се приклонили ставовима и рестриктивним мерама Европске уније, међутим, стварна имплементација и примена пакета санкција остаје искључиво на папиру због унутрашњих институционалних блокада. Клице специјалних веза и стратешких односа са Руском Федерацијом остварују се преко руководства Републике Српске, које кроз интензивне билатералне контакте са Москвом континуирано манифестује аутономне ставове, потпуно дистанциране од званичног Сарајева.

Притисак који руска дипломатија настоји да изврши на простору Западног Балкана јасно се огледа и кроз ранија

званична упозорења Москве о потенцијалном драстичном погоршању билатералних односа уколико се цела Босна и Херцеговина и практично прикључи економским мерама против Руске Федерације. Спољнополитички наступи земље стога нису јединствени и оштро су фрагментисани дуж етничких и ентитетских линија. На нивоу заједничких државних институција, бошњачки и хрватски званичници подржавају територијални интегритет Украјине, осуђују руску војну акцију као међународно неприхватљиву и на глобалним форумима редовно гласају за резолуције против Москве. Насупрот томе, институционални представници Републике Српске категорички одбацују могућност увођења санкција, заговарајући формално неутралан, али у пракси изразито проруски став, перципирајући Руску Федерацију као кључног заштитника и пријатеља. Оваква констелација односа наводи део стручне јавности на закључак да су везе Кремља са Бањалуком, посматране кроз призму безусловне политичке подршке, у појединим сегментима постале чак кохерентније и чвршће од оних које Москва тренутно остварује са званичним Београдом (Ђукановић 2019а). Кроз призму оваквих ставова, видан је значај идентитетских и политичких наратива у дефинисању односа према Руској Федерацији. Унутар Босне и Херцеговине обликовале су се дијаметрално супротне јавне перцепције: док један део друштва руску војну акцију посматра као грубо нарушавање суверенитета једне независне државе, други део је рефлектује кроз историјске и геополитичке симпатије у корист Москве. Руско-украјински сукоб је тако додатно оголио дубоки јаз између три конститутивна народа по питању вођења заједничке спољне политике. Док српска страна консекутивно заступа формално неутралну позицију, бошњачке и хрватске политичке структуре инсистирају на оштрој осуди потеза Кремља. У том контексту, додељивање статуса кандидата за чланство у Европској унији представља јасан сигнал водећих западних сила и њихове стратешке тежње да се руски

геополитички утицај на простору Босне и Херцеговине сведе на минимум.

Ипак, овај глобални сукоб је парадоксално продубио унутрашњи политички расцеп и кроз позиционирање Републике Српске заправо учврстио руско присуство у земљи. Период након 2023. године само је додатно интензивирао ову институционалну парализу. Иако се дипломатски представници Босне и Херцеговине при мисији у Бриселу декларативно усклађују са пакетима санкција Европске уније, те одлуке у практичној примени остају „мртво слово на папиру”. Руководство Републике Српске континуирано користи уставне механизме вета унутар Савета министара и Председништва БиХ како би категорички блокирало формално усвајање и правну имплементацију било каквих рестриктивних мера против Руске Федерације. Кроз овакве политичке маневре, Бањалука је успешно очувала и наставила да развија директне билатералне односе са Москвом током 2025. и средином 2026. године, јасно демонстрирајући феномен заробљене спољне политике на државном нивоу (*Radio Slobodna Evropa* 2026).

ЗАКЉУЧАК

Сprovedена компаративна анализа недвосмислено указује на то да је руско-украјински сукоб деловао као снажан геополитички катализатор, који је редефинисао спољнополитичке позиције држава Западног Балкана према Руској Федерацији и продубио постојеће структурне асиметрије унутар региона. Насупрот традиционалним и помало превазиђеним метафорама о Балкану као пасивном простору преплитања интереса великих сила, ово истраживање показује да су локални актери активно користили своје спољнополитичке стратегије како би одговорили на притиске из међународног система, условљене новом поларизацијом на релацији Исток–Запад.

Иако је номинална тежња ка чланству у Европској унији заједнички стратешки циљ свих држава региона, емпиријски подаци показују да је сукоб у Украјини довео до диференцијације у брзини и природи њихових евроинтеграцијских процеса. Државе које су у потпуности интегрисане у евроатлантске структуре – Албанија, Црна Гора и Северна Македонија – своју су лојалност Западу материјализовале стопроцентним усклађивањем са Заједничком спољном и безбедносном политиком (ЗСБП) ЕУ и имплементацијом рестриктивних мера против званичне Москве. Овакав приступ резултирао је формалним политичким дистанцирањем и уврштавањем ових земаља на руску листу „непријатељских држава”, чиме је простор за дипломатски маневар са Руском Федерацијом сведен на технички минимум.

Насупрот овом блоку, Република Србија и Босна и Херцеговина демонстрирају комплексност примене стратегије „ограђивања” (*hedging*). Избегавајући увођење економских санкција Руској Федерацији, Србија је настојала да заштити своје виталне националне интересе – пре свега енергетску безбедност и дипломатску подршку Москве у Савету безбедности УН по питању Косова и Метохије. Ипак, оваква политика балансирања наишла је на строге услове Брисела, што се одразило на дефакто застој у отварању нових преговарачких кластера. Истовремено, анализа показује да је Србија водила прагматичну политику, што се огледа у гласању за резолуције УН којима се брани територијални интегритет Украјине и у индиректном извозу наоружања на украјински фронт преко трећих земаља. Са друге стране, Босна и Херцеговина представља специфичан пример унутрашње институционалне блокаде. Иако је формално добила зелено светло за отварање преговора са ЕУ у марту 2024. године, унутрашњи вето представника Републике Српске онемогућио је суштинско спровођење антируских санкција на терену.

Еволуција сукоба је такође показала постепено слабљење материјалних полуга руског утицаја у региону

кроз процесе енергетске диверзификације, док је утицај Москве остао доминантно лоциран у сфери хибридног деловања, медијских наратива и инструментализације идентитетских и историјских веза код дела популације. Коначно, руско-украјински сукоб није донео само привремене спољнополитичке осцилације, већ је трајно сузио простор за вођење политике несврставања на Западном Балкану. За Србију и Босну и Херцеговину, наставак одбијања санкција према Руској Федерацији дугорочно ће представљати главну кочницу у преговарачком процесу са Европском унијом, приморавајући их на перманентни избор између краткорочне прагматичне користи и дугорочног стратешког позиционирања у европском безбедносном поретку.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Beriša, Hatidža, i Igor Barišić. 2025. „Izazovi vojne neutralnosti Republike Srbije u izmenjenom bezbednosnom okruženju”. *Politika nacionalne bezbednosti* 28 (1/2025): 59–79. DOI: 10.5937/pnb28-53131.
- BBC. 2024. „Politika: Šta znači deklaracija o Ukrajini koju je Srbija potpisala u Tirani”. <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-68434147>.
- Beta. 2022. „Skoplje odbacilo optužbe Moskve da je davanjem tenkova Ukrajini napravilo veliku grešku”. beta.rs.
- Blagojević, Veljko. 2022. *Moć i sila*. Beograd: Medija centar „Odbrana”.
- Đukanović, Dragan. 2019a. „Bosna i Hercegovina na neizvesnom putu ka članstvu u NATO”. *Međunarodni problemi*, 71(3): 245–268. DOI: 10.2298/MEDJP1903335D.
- Đukanović, Dragan. 2019b. „Kontinuitet vanjske politike Crne Gore od 1997. godine: Uspesi i izazovi”. U *Spoljna politika Crne Gore - istorija i savremenost*, ur. Zoran Stojanović, 115–130. Podgorica: Crnogorska akademija nauka i umetnosti.

- Đukanović, Dragan. 2020. *Balkan na posthladnoratovskom raskršću (1989-2020)*. Beograd: Službeni glasnik.
- Valdai Club. 2026. „Limits of Soft Power: How Russia’s Approval Ratings in Its Neighbourhood Are Shaped”. <https://valdaiclub.com/a/highlights/limits-of-soft-power-how-russia-s-approval-ratings/>.
- Vasić, Nenad. 2013. *Nacionalna država u političkim idejama o Velikoj Srbiji i Velikoj Albaniji*. Doktorska disertacija. Univerzitet u Beogradu: Fakultet političkih nauka.
- Gallup. 2026. „How Russia’s and Ukraine’s Neighbors See Them“. <https://news.gallup.com/poll/700646/leadership-lens-russia-ukraine-neighbors.aspx>.
- Glas Amerike. 2022. „Generalna skupština UN usvojila rezoluciju o Ukrajini, Srbija podržala dokument”. glasamerike.net.
- Evropska komisija. 2025. *Paket proširenja za 2025. godinu ukazuje da su ključne zemlje-partneri u procesu proširenja ostvarile napredak ka članstvu u EU*. Последњи приступ 25. јануар 2026. https://www.eeas.europa.eu/delegations/bosnia-and-herzegovina/paket-pro%C5%A1irenja-za-2025-godinu-ukazuje-da-su-klju%C4%8Dne-zemlje-partneri-u-procesu-pro%C5%A1irenja-ostvarile_bs.
- European Commission. 2025. Последњи приступ 25. јануар 2026. *Key findings of the 2025 Enlargement Package: Western Balkans*. Brussels: European Commission.
- Council of the European Union. 2025. Последњи приступ 25. јануар 2026. *Declaration by the High Representative on behalf of the EU on the alignment of certain third countries concerning restrictive measures in view of Russia’s actions destabilising the situation in Ukraine*. Brussels.
- Јазькова, Алла Алексеевна. 2007. *Юго-Восточная Европа в эпоху кардинальных перемен*. Весь мир.
- Jutronić, Antonia. 2020. *Fragmentacija međunarodnog prava sa posebnim osvrtom na Evropsku uniju i njen odnos prema Zapadnom Balkanu*. Doktorska disertacija. Univerzitet u Beogradu: Pravni fakultet.

- Zorić, Mirjana. 2014. „Prvi svetski rat i revizionizam – u fokusu historiografije i propagande”. *Vojno delo* 66 (2/2014): 320–372, DOI: 10.5937/vojdelo1402320z.
- Živanović, Vukojica, i Slobodan Radojević. 2024. „Politika odbrane zasnovana na konceptu totalne odbrane”. *Politika nacionalne bezbednosti* 86 (1/2024): 165–188, DOI: 10.5937/pnb26-50355.
- Kajtež, Ilija, i Srđan Starčević. 2023. „Opravdanost vojne neutralnosti Republike Srbije u vremenu erozije neutralnosti u Evropi”. *Srpska politička misao* 82 (4/2023): 327–345, DOI: 10.5937/spm82-46850.
- Kochenov, Dimitry, and Elena Basheska. 2025. “Ukraine and the EU Enlargement: What Is the Law and Which Is the Way Forward?” *European Journal of Risk Regulation*. Published online 2025: 1-17. DOI:10.1017/err.2025.23.
- Kisindžer, Henri. 1999. *Diplomatija*. Beograd: Verzal Press.
- Kusovac, Marko. 2014. „Odnos Crne Gore i Rusije“. *Matica* (57/2014): 53–72.
- Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine. 2018. Strategija spoljne politike Bosne i Hercegovine za period od 2018. do 2023. godine. Posljednji pristup 20. januar 2026. mod. gov.ba.
- Naj, Džozef. S. 2006. *Kako razumeti međunarodne sukobe*. Beograd: Stubovi kulture.
- Petrović, Dragan, i Dragan Đukanović. 2012. *Stubovi spoljne politike Srbije – EU, Rusija, SAD i Kina*. Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu.
- Pop-Lazić, Isidora. 2025. „Hrvatska i strategija (proširenog) odvrćanja u kontekstu ukrajinskog sukoba – normative osnove i praktični izazovi”. *Nacionalni interes* 50 (1/2025): 89–109, DOI: 10.5937/nint50-55746.
- Politika*. 2022. „Rusija objavila spisak neprijateljskih zemalja, među njima i Crna Gora i Severna Makedonija”. *Politika*, 7. mart 2022. politika.rs.

- Politika*. 2023. „Crna Gora u Ukrajinu poslala naoružanja i opremu vrednih deset miliona evra”. 10. mart 2023. politika.rs.
- Radio Slobodna Evropa*. 2022. „Rezolucija osude ruske agresije u Skupštini Crne Gore”. *Radio Slobodna Evropa*. 27. juli 2022. <https://www.slobodnaevropa.org/a/crna-gora-rusija-ukrajina-rezolucija/31962501.html>.
- Radio Slobodna Evropa*. 2026. „Vučić negirao da će Srbija uvesti vize za državljane Rusije”. *Radio Slobodna Evropa*. 1. jun 2026. <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-rusija-vize-vucic/33770374.html>.
- Reljić, Dušan. 2009. *Rusija i Zapadni Balkan*. Beograd: ISAC fond.
- Savet Evropske unije. 2025. *Deklaracija visokog predstavnika u ime EU o svrstavanju određenih trećih zemalja u vezi sa restriktivnim merama s obzirom na delovanje Rusije koje destabilizuje situaciju u Ukrajini*. Poslednji pristup 25. januar 2026. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/11/12/statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-on-the-alignment-of-certain-countries-concerning-restrictive-measures-in-view-of-russia-s-actions-destabilising-the-situation-in-ukraine/>.
- Stepić, Miomir. 2016. *Geopolitika: Ideje, teorije, koncepcije*. Beograd: Institut za političke studije.
- Spasojević, Čedo. 2024. „Uticaj izbora spoljnopolitičkih strategija Republike Srbije i Crne Gore na razvoj njihovih bilateralnih vojnih odnosa”. *Vojno delo* 76 (3/2024): 15–28, DOI: 10.5937/vojdelo2403015S.
- ISAC fond 2026. *Analiza usaglašavanja Srbije spoljnopolitičkim deklaracijama i merama Evropske unije za 2025. godinu*. Beograd: Centar za međunarodne i bezbednosne poslove, Beograd.
- Strategic Analysis. 2026. *The impact of Russia's invasion of Ukraine on the Western Balkans and the transformation of the EU enlargement policy*. Institute for Central European Studies.

Mile Anđelić*

Military Academy, University of Defence, Belgrade

Hatidža Beriša**

School of National Defence, University of Defence, Belgrade

THE IMPACT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN CONFLICT ON THE RELATIONS OF THE WESTERN BALKAN COUNTRIES TOWARDS THE RUSSIAN FEDERATION

Resume

The subject of this paper is the analysis of the Russian-Ukrainian conflict, which represents one of the most significant geopolitical events of the contemporary international order, with far-reaching consequences for global and regional relations. Even after more than four years of the conflict, which remains the focus of world attention, it serves as an input for unpacking global geopolitics. As a global problem, it has shaken the foundations of world hegemony, raising the question of the extent to which it shifts the foundations of the Western Balkan countries, whose states remain unfinished projects of the post-Cold War era. The diverse interests of the Western Balkan countries and the differences in their foreign policy approaches deepen political disagreements, thereby affecting their causality and regional stability. This paper defines the extent to which the conflict alters their foreign policy stances toward the Russian Federation, and how it reflects on their economies, political, and security relations.

* E-mail: milebandjelic@yahoo.com; ORCID: 0009-0000-7431-3307.

** E-mail: hatidza.berisa@mod.gov.rs; ORCID: 0000-0002-9432-5273.

Through a historical-comparative method, the paper examines the degree of traditional ties between the Russian Federation and the Western Balkan countries, as well as their divergence aimed at aligning foreign policy with the policies of the European Union and the wider international community, taking into account their aspirations toward European integration. The aim of this paper is to contribute to the understanding of the impact of the Russian-Ukrainian conflict on the foreign policy relations of the Western Balkan countries toward the Russian Federation, and to provide a better insight into contemporary foreign policy developments within a broader international context.

Keywords: Russian-Ukrainian conflict, Western Balkans, Russian Federation, European Union, foreign policy, geopolitical influence

*** Овај рад је примљен 04. априла 2026. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 24. јуна 2026. године.